

دۇنياۋى مەشھۇر ئەسەر

دورېيان گرېننىڭ پاجىئەسى

ئوسكار ۋىلد (ئەنگلىيە)

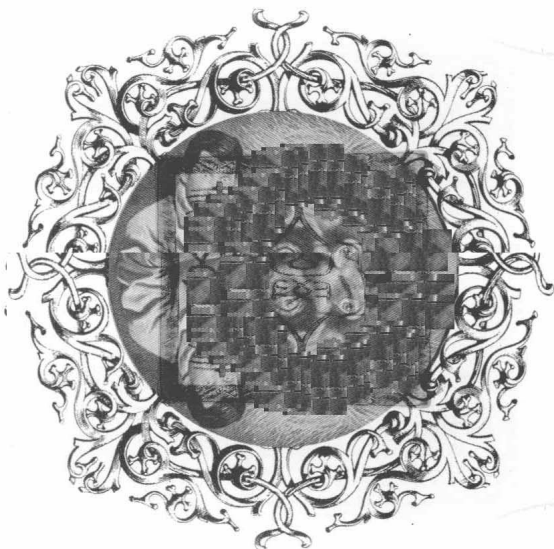

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

ئوسكار ۋىلد (ئەنگلىيە)

دورىان گرېننىڭ پاجىئەسى

تەرجىمە قىلغۇچى : ھەزرىتى ئەلى بارا

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

图书在版编目(CIP)数据

道连·格雷的画像:维吾尔文/(英)王尔德(Wilde,O.)著;
艾孜热提艾力·巴拉提译. — 乌鲁木齐:新疆人民出版社,
2009.8

ISBN 978 - 7 - 228 - 12800 - 6

I.道...II.①王...②艾...III.长篇小说 — 英国 — 近代 —
维吾尔语(中国少数民族语言) IV.I561.44

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2009)第147839号

责任编辑	伊丽达娜·阿不都热依木
责任校对	再米拉·赛达依, 赛娜瓦尔·伊不拉音
特约校对	阿依古丽·牙森
封面设计	买买提·诺比提
出版发行	新疆人民出版社
电 话	0991-2827472
地 址	乌鲁木齐市解放南路348号
邮 编	830001
印 刷	新疆金版印务有限公司
经 销	新疆维吾尔自治区新华书店
开 本	880×1230毫米 32开本
印 张	11.375
版 次	2009年8月第1版
印 次	2009年8月第1次印刷
印 数	1 — 3000
定 价	28.00 元

بۇ كىتاب چاڭجياڭ ئەدەبىيات - سەنئەت نەشرىياتىنىڭ 2007 - يىلى 8 - ئاي 1 - نەشرى، 2007 - يىلى 8 - ئاي 1 - باسمىغا ئاساسەن تەرجىمە ۋە نەشر قىلىندى.

本书根据长江文艺出版社2007年8月第1版，2007年8月第1次印刷本翻译出版。

دورىيان گرىپنىڭ پاچىئەسى

ئاپتورى: ئوسكار ۋىلد (ئەنگلىيە)
تەرجىمە قىلغۇچى: ھەزرىتى ئەلى بارات
مەسئۇل مۇھەررىرى: ئىلدانە ئابدۇرېھىم
مەسئۇل كوررېكتورى: زەمىرە پىدائىي، سەنەۋەر ئىبراھىم
تەكلىپلىك كوررېكتورى: ئايگۈل ياسىن
مۇقاۋىسىنى لايىھىلىگۈچى: مەمەت نەۋبەت
نەشر قىلىپ تارقاتقۇچى: شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى
تېلېفون: 0991-2827472
ئادرېسى: ئۈرۈمچى شەھىرى جەنۇبىي ئازادلىق يولى 348 - نومۇر
پوچتا نومۇرى: 830001
باسقۇچى: شىنجاڭ جىنىبەن مەتبەئەچىلىك چەكلىك شىركىتى
ساتقۇچى: شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق شىنخۇا كىتابخانىسى
فورماتى: 880 × 1230 مىللىمېتىر 1/32
باسما تاۋىقى: 11.375
نەشرى: 2009 - يىلى 8 - ئاي 1 - نەشرى
باسمىسى: 2009 - يىلى 8 - ئاي 1 - بېسىلىشى
تراژى: 3000 — 1
كىتاب نومۇرى: 6 - 12800 - 228 - 7 - ISBN 978
باھاسى: 28.00 يۈەن

مۇندەرىجە

1	بىرىنچى باب
22	ئىككىنچى باب
49	ئۈچىنچى باب
69	تۆتىنچى باب
94	بەشىنچى باب
115	ئالتىنچى باب
129	يەتتىنچى باب
151	سەككىزىنچى باب
174	توققۇزىنچى باب
192	ئونىنچى باب
208	ئون بىرىنچى باب
228	ئون ئىككىنچى باب
240	ئون ئۈچىنچى باب
253	ئون تۆتىنچى باب
274	ئون بەشىنچى باب
289	ئون ئالتىنچى باب
307	ئون يەتتىنچى باب
319	ئون سەككىزىنچى باب
334	ئون توققۇزىنچى باب
350	يىگىرمىنچى باب

بىرىنچى باب

رەسىم سىزىش ئۆيىنى ئەتىرگۈلنىڭ ھىدى بىر ئالغان،
سەلىكىن شامال ھويلىدىكى يېشىل دەرەخلەرنى سىيپاپ ئۆتۈپ،
سۆسۈن سېرىنگۈلنىڭ خۇش ھىدىنى ئوچۇق ئىشىكتىن ئۆيگە
دەممۇدەم ئۇرۇپ تۇراتتى.

لورد ھېنرى ۋاتتون پارس خۇرۇمىدا قاپلانغان ئۇزۇن ساپادا
ئادىتى بويىچە تاماكنى ئۇلاپ - ئۇلاپ چېكىپ ئولتۇراتتى، ساپا
قويۇلغان بۇلۇڭدىن سىرتقا نەزەر تاشلىغاندا، ھۈپپىدە ئېچىلغان
ئالتۇن رەڭ گۈللەر كۆزگە تاشلىناتتى. گۈل شاخلىرى گويا
يالقۇن كەبى ئېچىلغان ناز گۈللەردىن مەست بولغاندەك يېنىك
تەۋرىنەتتى. ئۆيىنىڭ يوغان دېرىزىسىگە يىپەك پەردە تارتىلغان،
سىرتتا ئۇچۇپ يۈرگەن قۇشلارنىڭ سايىسى پەردىگە چۈشۈپ،
كىشىگە ياپونىيە رەسىمىدىكى مەنزىرىنى كۆرگەندەك تۇيغۇ
بېرەتتى. بۇ مەنزىرە ئۇنىڭغا چېھرى قەغەزدەك ئاق توكيولۇق
رەسىملارنى ئەسلىتەتتى. ئۇلار مۇشۇنداق تۇرغۇن ھالەتتىكى
سەنئەت ئۇسلۇبى ئارقىلىق تولىمۇ نازۇك ھېسسىياتنى
ئىپادىلەيتتى. ھەسەل ھەرىلىرى گاھ قىزىلمىغىنىغا ئۇزاق
بولغان چىملىق ئۈستىدە قانات قېقىپ ئۇچسا، گاھ ياپراقلىرىنى
توپا باسقان، سوغۇققا چىداملىق ئالتۇن رەڭ باراقسان گۈللەرنى
ئەگىپ غوڭغۇلدايتتى. ھەسەل ھەرىلىرىنىڭ غوڭغۇلدىغان ئاۋازى
گويا شۇ تاپتىكى تىمنازلىقنى بېسىپ چۈشكەندەك قىلاتتى.
لوندون شەھىرىدىن ئاڭلىنىۋاتقان بوش شاۋقۇن گويا يىراقتىن
ئاڭلىنىۋاتقان يېنىك گارمون كۈيىنى ئەسلىتەتتى.

ئۆيىنىڭ ئوتتۇرىسىدا بىر رەسىم سىزىش جازىسى، جازىغا

تولمۇ جەلىكار بىر يىگىتنىڭ ئۈستىلىق بىلەن سىزىلغان رەسمى قىستۇرۇلغانىدى. رەسمىنىڭ ئالدىدا ئۇنىڭ ئىجادچىسى بولغان رەسسام بازىل خالۋارد ئولتۇراتتى. ئۇنىڭ بىرنەچچە يىل ئىلگىرى تۇيۇقسىز يوقاپ كېتىشى خېلى چوڭ غۇلغۇلا قوزغاپ، غەلىتە قىياسلارنى پەيدا قىلغانىدى.

بازىل ئادەتتىن تاشقىرى ماھارىتىنى ئىشقا سېلىپ ياراتقان بۇ ئوبرازغا قاراپ ئولتۇرۇپ، مەمنۇنىيەت بىلەن كۈلۈمسىرىدى، بۇ كۈلۈمسىرەش ئۇنىڭ چېھرىدىن ھېچ ئۆچىدىغاندەك قىلمايتتى. ئۇ ئورنىدىن لىككىدە تۇرۇپ كۆزلىرىنى يۇمدى، گويا غەلىتە بىر چۈشنى كاللىسىغا بەند قىلىۋېلىپ، شۇ چۈشىدىن ئويغىنىپ كېتىشنى خالىمىغاندەك، قوللىرى بىلەن يۈزىنى توسۇۋالدى.

— بۇ رەسىملىرىڭىزنىڭ ئىچىدىكى ئەڭ ئېسىلى بوپتۇ، بازىل، — دېدى لورد ھېنرى ئېزىلەڭگۈلۈك بىلەن، — ئۇنى كېلەر يىلى گروسۋېنور رەسىم كۆرگەزمىسىگە چوقۇم ئاپىرىڭ. خان جەمەتى گۈزەل سەنئەت ئىنستىتۇتى زىيادە چوڭ بولغىنى بىلەن بەك چاكىنا. قاچانلا بارسام، بىر بولسا ئادەمنىڭ كۆپلۈكىدىن رەسىملەرنى ئېنىق كۆرەلمەي خۇيۇم تۇتىدۇ؛ بىر بولسا رەسمىنىڭ كۆپلۈكىدىن ئادەملەرنى كۆرەلمەي ئىچىم سىقىلىدۇ. گروسۋېنور رەسىملىرىڭىزنى كۆرگەزمە قىلىشىڭىزغا ئەڭ مۇۋاپىق كېلىدۇ.

— ئۇنى ھېچ يەردە كۆرگەزمە قىلغۇم يوق، — دېدى رەسسام بېشىنى كەينىگە ئېتىپ قويۇپ. ئۇنىڭ بۇ غەلىتە ھەرىكىتىنى ئىلگىرى ئوكسفوردتىكى دوستلىرى ھەدپىسلا مازاق قىلاتتى، — ياق، ئۇنى ھېچنەگە ئاپارمايمەن.

لورد ھېنرى قاشلىرىنى ئېتىپ قويۇپ، ئاغزىدىن چىقىۋاتقان كۆكۈچ تاماكا ئىسى ئارىسىدىن رەسسامغا ھەيران بولۇپ قارىدى، ئەپيۇن ئارىلاشتۇرۇلغان ئاچچىق تاماكىدىن چىقىۋاتقان ئىسلار غەلىتە چەمبەرلەرنى ھاسىل قىلىپ يۇقىرىغا ئۆرلىمەكتە ئىدى.

— ھېچ يەرگە ئاپارمامسىز؟ نېمىشقا ئەمدى؟ — دېدى لورد ھېنرى، — سىلەر رەسساملارزە، بەك غەلىتە جۇمۇ. نامىڭىزنى چىقىرىش ئۈچۈن كۆرسەتمىگەن تىرىشچانلىقىڭىز قالمىغاندى، ئەمدىلىكتە نامىڭىز چىقىۋىدى، ئۇنىڭدىن ۋاز كەچمەكچى بولۇۋاتىسىز. بەك ئەخمەق ئىكەنسىز، دۇنيادا باشقىلارنىڭ مۇنازىرە قىلىشىدىنمۇ يامان بىر ئىش بار، ئۇ بولسىمۇ باشقىلار تەرىپىدىن مۇنازىرە قىلىنماسلىق. بۇ رەسىم ئارقىلىق ئەنگىلىيلىك ياشلار ئارىسىدا ئابرويىڭىز كۆتۈرۈلەتتى، ئۇلار سىزگە ھەسەت قىلاتتى ئەمەسمۇ؟

— مېنى مۇشۇنداق مەسخىرە قىلىدىغانلىقىڭىزنى بىلەتتىم، — دېدى رەسسام، — بۇ رەسىمنى كۆرگەزمىگە قويسام بولمايدۇ. چۈنكى، ئۇنىڭغا ئۆزلۈكۈمنى بەك كۆپ سىڭدۈرۈۋەتتىم.

ساپادا ياتقان لورد ھېنرى بىر كېرىلىۋېتىپ، قاقاقلاپ كۈلۈپ كەتتى.

— دېمىدىممۇ مانا، مەسخىرە قىلىدىغىنىڭىزنى بىلەتتىم. لېكىن، نېمىلا دەيلى، بۇ دېگەن بىر پاكىت، — دېدى رەسسام. — ناھايىتى كۆپ ئۆزلۈكۈمنى سىڭدۈرۈۋەتتىم دەڭ، بازىل! بۇنچە مەمدان ئىكەنلىكىڭىزنى ئويلىماپتىكەنمەن. چىرايىڭىزغا قارىسام، تولىمۇ قوپال، تۈرگۈن كۆرۈنسىز، تېرىڭىزمۇ كۆمۈردەك قارا. لېكىن، بۇ رەسىمىڭىز پىل چىشى بىلەن ئەتىرگۈل بەرگىدىن ياسالغاندەك تولىمۇ نەپىس كۆرۈنىدۇ، بۇ رەسىمدىكى ئادونىس بىلەن ئاراڭلاردا ھېچقانداق ئوخشاشلىقنى تاپالمىدىم. ھەي، قەدىرلىك بازىل، رەسىمدىكىسى تولىمۇ قاملاشقان يىگىت ئىكەن، سىزنىڭ چېھرىڭىزدىن بولسا بىر خىل ئەقىل — ئىدراك بالقىپ تۇرۇپتۇ. ئەمما، گۈزەللىك، ھەقىقىي گۈزەللىكلا ئىدراكىي چىراي ئىپادىسى باشلانغان جايدا ئاخىرلىشىدۇ. ئىدراك ئەسلىدىنلا بىر مۇبالىغە، ئۇ چىرايىنىڭ يېقىملىقلىقىنى يۈزىدۇ. كىشى جىم ئولتۇرۇپ تەپەككۈر

قىلغاندا، بۇرنى، پېشانىسى ياكى مەلۇم بىر خىل قورقۇنچلۇق نەرسىسىدىن باشقا نەرسىنى كۆرگىلى بولمايدۇ. ئىلىمدە توشقان، كەسىپتە ئۇتۇق قازانغان ئەربابلارغا قاراپ بېقىڭدا، ئۇلارنىڭ چىرايىنىڭ تايىنى يوق! ئەلۋەتتە، چېركاۋلاردىكى مۇقەددەس خىزمەتكارلار بۇنىڭ سىرتىدا. بۇ ئۇلارنىڭ كاللىسىنى ئىشلەتمىگەندىن بولغان. سەكسەن ياشلىق پوپ تېخىچە ئون سەككىز ياش ۋاقتىدا ئۆگىنىۋالغان گەپلەرنى قىلىپ يۈرسە، تەبىئىيىكى كىشىگە باشقىچە سۆيۈملۈك كۆرۈنىدۇ. رەسىمدىكى ئاۋۇ دوستىڭىزنىڭ ئىسمى نېمە ئىدى، بازىل؟ شۇ تاپتا مەن بۇ رەسىمگە باغلىنىپلا قالدىم. يۈزدە يۈز جەزم قىلالايمەنكى، ئۇ كاللىسىنى ئىشلەتمەيدىغان داڭلىق ئەرباب. قىشتا تاماشا قىلغۇدەك گۈل قالمايغاندا، بۇ رەسىم مۇشۇ يەردە تۇرۇشى كېرەك؛ يازدا كۆڭلىمىزنى ئاچقۇدەك نەرسە بولمىغاندا، بۇ رەسىم يەنە مۇشۇ يەردە بولۇشى كېرەك. ئۇنچىۋالا مەنمەنچىلىك قىلىپ كەتمەك، بازىل. سىز ئۇنىڭغا زادىلا ئوخشىمايسىز.

— مېنى چۈشەنمەيدىكەنسز، ھاررى، — دېدى رەسىم، — مەن ئەلۋەتتە ئۇنىڭغا ئوخشىمايمەن، بۇنىسى ماڭا ناھايىتى ئېنىق. ئەگەر ئۇنىڭغا ئوخشاپ قالسام، تولىمۇ ئەپسۇسلۇق ئىش بولغان بولاتتى. نېمىشقا مۇرىڭىزنى قىسىسىز؟ دېگەنلىرىمنىڭ ھەممىسى راست. تەقى — تۇرقى قاملاشقان، ئىلىمدە توشقان كىشىلەرنىڭ تەقدىرى كاج بولىدىكەن. پېشانىگە پۈتۈلگەن بالا — قازالار ئادەمگە سالجىدەك چاپلىشىپ ئارام بەرمەيدىكەن. شۇڭا دەيمەن، ئەڭ ياخشىسى يەنىلا باشقىلاردىن پەرقلەنىپ تۇرغان تۈزۈك. بەتبەشەرە كىشىلەر بىلەن ھاماقەتلەر بۇ دۇنيادىكى ئەڭ بەختلىك كىشىلەردۇر. ئۇلار ھېچنەمىدىن غېمى يوق كېرىلىپ ئولتۇرۇپ ئويۇن كۆرىدۇ. مۇۋەپپەقىيەتنىڭ نېمىلىكىنى چۈشەنمىسىمۇ، ھېچبولمىغاندا مەغلۇبىيەتنىڭ ئازابىنى تېتىپ باقمىغان. ئۇلاردەك خاتىرجەم، غەم — ئەندىشىسىز ياشاش بىزگىمۇ يارىشاتتى. ئۇلار باشقىلارغا زىيان يەتكۈزمەيدۇ ھەم

باشقىلارنىڭ زىيانكەشلىكىگىمۇ ئۇچرىمايدۇ. ھاررى، سىزنىڭ مەرتىۋە ۋە بايلىقىڭىز، مېنىڭ ئەقىل - پاراستىم، دورىيان گىربىنىڭ قاملاشقان چىرايى قوشۇلسا، گەرچە سەنئەت دەرىجىسىگە كۆتۈرۈلمىسىمۇ، ئۇنىڭ قىممىتىنىڭ قانچىلىك بولۇشىدىن قەتئىينەزەر، ھەممىمىز مۇقەددەس روھنىڭ بىزگە ئاتا قىلغانلىرى ئۈچۈن بەدەل تۆلەيمىز، قورقۇنچلۇق بەدەل تۆلەيمىز.

— دورىيان گىربى؟ ئۇنىڭ ئىسمى دورىيان گىربىمۇ؟ — لورد ھېنرى بۇنى سورىغاچ، رەسىم سىزىش ئۆيىدىن ئۈدۈل بازىل خالۋاردقا قاراپ ماڭدى.

— شۇنداق، ئۇنىڭ ئىسمى دورىيان گىربى. ئەسلىدە بۇنى سىزگە دېمەي دېگەندىم.

— نېمىشقا ئەمدى؟

— ھەي، نېمە دېسەم بولار؟ بىر ئادەمنى زىيادە ياخشى كۆرۈپ قالسام، ئىسمىنى باشقىلارغا تىنمايدىغان خۇيۇم بار. تىنىپلا قويسام، ئۇنىڭغا ساتقۇنلۇق قىلغاندەك تۇيغۇدا بولۇپ قالىدىكەنمەن. مەن ھازىر سىرلىق تۇيغۇلارغا قىزىقىپ قالدىم، بۇنداق بولغاندا تۇرمۇشنىڭ چىنلىقى تېخىمۇ سىرلىق، گۈزەل تۇيۇلىدىكەن. بىر يەرگە بارماقچى بولسام، نەگە بارىدىغىنىمنى ئۆيدىكىلەرگە دېمەيمەن، دەۋەتسەم مەزىسى قالمايدۇ. بۇنىڭ ئەخمىقانلىك ئىكەنلىكى ئۆزۈمگىمۇ ئايان. لېكىن، بۇ مېجەزىم تۇرمۇشۇمغا رومانىكا ئاتا قىلىدۇ. شۇ تاپتا سىز مېنى ئۇچىغا چىققان ھاماقەت نېمە ئىكەن دەپ ئويلاپ قېلىۋاتىسىزغۇ دەيمەن؟ — ئۇنداق ئەمەس، — دېدى لورد ھېنرى، — ھەرگىز ئۇنداق ئەمەس، قەدىرلىك بازىل. توي قىلىپ بولغانلىقىم ئېسىڭىزدىن كۆتۈرۈلۈپ كەتكەن ئوخشايدۇ. نىكاھنىڭ ئەڭ چوڭ سېھرىي كۈچى دەل ھىيلە - مېكىر بىلەن تولغان تۇرمۇشنىڭ ئەر - خوتۇن ئىككى تەرەپ ئۈچۈن مۇتلەق زۆرۈرىيەت ئىكەنلىكىنى ھېس قىلدۇرۇشتا. مەن ئەزەلدىن خوتۇنۇمنىڭ نەدە، نېمە ئىش

قىلىۋاتقانلىقىنى بىلمەيمەن، ئۇمۇ مېنىڭ نېمە قىلىۋاتقانلىقىمنى بىلمەيدۇ. كۆرۈشكەن چېغىمىزدا (ئاندا - ساندا كۆرۈشۈپ قويىمىز)، سىرتقا چىقىپ تاماق يەيمىز ياكى بىرەر كىنەزنىڭ ئۆيىگە بارىمىز، ھەر ئىككىمىز ئىمكانقەدەر ئەستايىدىل قىياپەتتە، قارشى تەرەپكە ئەڭ بىمەنە ھېكايىلەرنى سۆزلەپ بېرىمىز. خوتونۇم گەپدا ئىللىقتا مېنى بېسىپ چۈشىدۇ. ئۇ يالغان سۆزلىگەندە، كۈن - سائەتلەرگىچە ھەرگىز ئازمايدۇ، لېكىن مەن دائىم چاندۇرۇپ قويىمەن. ئۇ مېنىڭ يالغان سۆزلەۋاتقىنىمنى بىلىپ تۇرسىمۇ چاندۇرمايدۇ. گاھىدا ئۇنى جېدەل تېرىسكەن دەپ تىلەپ كېتىمەن، لېكىن ئۇ مېنى مەسخىرە قىلىپ قويۇپلا بولدى قىلىدۇ.

— نىكاھ ھەققىدىكى بۇ بايانلىرىڭىزدىن بىزار بولىدۇم، ھاررى، — بازىل خالۋارد گۈللۈككە تۇتۇشىدىغان ئىشىككە قاراپ ماڭدى، — سىز ياخشى ئەر، لېكىن سىز بۇ گۈزەل پەزىلىتىڭىزدىن خىجىللىق ھېس قىلىدىكەنسۇز. بۇ سىزدىكى نورمالسىزلىق ئىكەن. ئاغزىڭىزدىن ئەخلاق ھەققىدە گەپ چىقمايدۇ، ئەمما ئەخلاقسىز ئىشلارنىمۇ ھەم قىلمايسىز. بۇ قىلىقىڭىز مۇغەمبەرلىكتىن باشقا نەرسە ئەمەس.

— نورمال بولۇشقا كۈچەشنىڭ ئۆزى مۇغەمبەرلىك قىلغانلىق، مەن مۇغەمبەرلىكتىن بەك بىزار! — دېدى لورد ھېنرى كۈلۈپ تۇرۇپ. ئىككىيلەن ئۆيىدىن چىقىپ گۈللۈككە كەلدى ۋە يوغان دارچىن دەرىخى سايە تاشلاپ تۇرغان ئۇزۇن بامبۇك ئورۇندۇقتا ئولتۇردى. قۇياش نۇرى يوپۇرماقلار ئۈستىدە نازغىيتتى، ئاق دەستارگۈلى ئوت - چۆپلەر ئارىسىدا يېنىك تەۋرىنەتتى.

ئىككىيلەن خېلىغىچە جىمىدە ئولتۇرۇپ كېتىشتى، لورد ھېنرى قويۇن سائىتىنى چىقاردى.

— مەن ماڭايمىكىن بازىل، — دېدى ئۇ، — مېڭىشتىن ئاۋۋال سوئاللىمغا جاۋاب ئېلىۋالاي. بايىقى سوئاللىمغا جاۋاب

بېرىۋېتىڭا، بازىل.

— قايسى سوئالنى دەيسىز؟ — سورىدى بازىل كۆزلىرىنى يەردىن ئۆزمەي.

— بۇنى ئۆزىڭىز ئوبدان بىلىسىز.

— قايسى گەپنى دەيدىغانسىز، ھاررى؟

— مەن دورىيان گرېپنىڭ رەسىمىنى نېمىشقا كۆرگەزمىگە قاتناشتۇرمايدىغانلىقىڭىزنى بىلىپ باقاي دېگەن. ماڭا بۇنىڭ سەۋەبىنى ئېيتىپ بېرىڭا.

— سەۋەبىنى بايا دەپ بولدۇمغۇ؟

— ياق، دېمىدىڭىز، رەسىمگە ئۆزلۈكۈشىڭىزنى چوڭقۇر سىڭدۇرۇۋەتكەنلىكىڭىزنىلا دېدىڭىز. بۇ بەكمۇ گۆدەكلەرچە گەپ بولۇپ قالدى.

— ھاررى، — دېدى بازىل خالۋارد ئۇنىڭ چىرايىغا تىكىلىپ تۇرۇپ، — يۈكسەك ھېسسىيات بىلەن سىزىپ چىقىلغان بىر پارچە رەسىم مودېلنىڭ ئەمەس، بەلكى سەنئەتكار ئۆزىنىڭ رەسىمدۇر. مودېل پەقەت تاسادىپىي سەۋەب. رەسسامنىڭ ھەر خىل رەڭلەر بىلەن بويالغان لاتىدا ئەكس ئەتتۈرگەن ئوبرازىنى مودېلنىڭ رەسىمى دېگەندىن، رەسسامنىڭ رەسىمى دېگەن تۈزۈك. بۇ رەسىمنى كۆرگەزمە قىلغۇم يوق، چۈنكى ئۇنىڭغا يوشۇرۇنغان قەلب سىرلىرىمنىڭ ئاشكارىلىنىپ كېتىشىنى خالىمايمەن.

لورد ھېنرى قاقاقلاپ كۈلۈپ كېتىپ سورىدى :

— نېمە سىر ئىكەن ئۇ؟

— ئالدىرىماي سۆزلەپ بېرىمەن، — دېدى بازىل ئېسەنگىرىگەندەك.

— تېزىرەك دەپ بېرىڭا، بازىل، — دېدى ھېنرى بازىلغا قاراپ قويۇپ.

— دېگۈدەك گەپمۇ يوق ئىدى، ھاررى، — دېدى بازىل، —

دېسەممۇ بىرىبىر چۈشەنمەيسىز ھەم ئىشەنمەيسىز.

لورد ھېنرى كۈلۈمسىرەپ قويدى - دە، ئوت - چۆپلەر ئارىسىدىن قىزغۇچ ئېچىلغان بىر تۇتام دەستارگۈلنى ئۈزۈپ سىنچىلاپ قارىدى.

— چۈشىنىمەن، — دېدى ئۇ گۈلگە تىكىلىپ قاراپ تۇرۇپ، — ئىشىنىش - ئىشەنمەسلىككە كەلسەك، مەن ئىشىنىشكە بولمايدىغان نەرسىلەرنىڭ ھەممىسىگە ئىشىنىۋېرىمەن.

بىمەھەل چىققان شامال بىرنەچچە تال گۈل بەرگىنى ئۇچۇرۇپ چۈشتى، سېرىنگۈلنىڭ قويۇق بەرگىلىرى تىنچىق ھاۋادا ئۇياق - بۇياققا تەۋرىنەتتى. دېرىزە تۈۋىدىن چېكەتكىنىڭ پەس ئاۋازدا چىرىلىدىشى ئاڭلىنىشقا باشلىدى، بىر يىڭىناغۇچ قوڭۇر قاناتلىرىنى ئېچىپ پۇررىدە ئۇچۇپ كەتتى. لورد ھېنرى بازىل خالۋاردنىڭ يۈرەك سوقۇشىنى ئاڭلىغاندەك قىلدى، لېكىن ئۇنىڭ زادى نېمە دېمەكچى بولۇۋاتقانلىقىنى بىلەلمىدى.

— بۇ مۇنداق ئىش، — دېدى بازىل تۇرۇپ كەتكەندىن كېيىن، — ئىككى ئاينىڭ ئالدىدا براندون خانىمنىڭ ئۆيىگە زىياپەتكە باردىم. بىز سەنئەتكارلار كىشىلەرنىڭ ئۆزىمىزنى ياۋايى دەپ قېلىشىدىن ساقلىنىش ئۈچۈن، پات - پات سىرتلارغا چىقىپ تۇرمىساق بولمايدۇ. خۇددى سىز دېگەندەك، ھەرقانداق ئادەم ئۆچىسىغا ئېسىل مۇراسىم كىيىمى كىيىپ ئاق گالىستۇك باغلىۋالسىلا «مەدەنىي كىشى» دېگەن چىرايلىق نامغا ئېرىشىۋېرىدۇ. زىياپەت زالىدا لاخىسەدەك سېمىز، قېنىق گىرىم قىلغان ئاقسۆڭەك خېنىملار ۋە تېتىقسىز ئالىملار بىلەن پاراڭلىشىپ تۇراتتىم. ئالاھىزەل ئون مىنۇتتىن كېيىن، بىرەيلەننىڭ ماڭا تىكىلىپ تۇرغانلىقىنى سېزىپ قالدىم. ئۇ دەل مۇشۇ رەسىمدىكى دورىيان گىرىمى ئىدى. شۇ ئارىدا كۆزلىرىمىز ئۇچرىشىپ قالدى، دەماللىققا كۆز ئالدىم خىرەلىشىپ، ۋۇجۇدۇمغا غەلىتە بىر خىل قورقۇنۇچ تارقىدى. ئۇ تولىمۇ جەلپكار يىگىت ئىدى. ئەگەر رەت قىلمايدىغانلا بولسام، ئۇنىڭ

ئاشۇ جەلىپكارلىقى خاسلىقىمنى، روھىمنى، ھەتتا سەنئەتكارغا خاس ۋۇجۇدۇمنى يۇتۇپ كېتىدىغاندەك قىلاتتى. تۇرمۇشۇمنىڭ ھەرقانداق شەكىلدىكى تاشقى تەسىرگە ئۇچرىشىنى خالىمايتتىم. مېنىڭ مۇستەقىللىق خاراكتېرىمنىڭ كۈچلۈك ئىكەنلىكىنى سىزمۇ ئوبدان بىلىسىز، ھاررى. ئىلگىرى تولىمۇ ئۆزۈمچىل ئىدىم، قاچان دورىيان گىرىپىنى كۆردۈم، شۇنىڭدىن باشلاپ بۇ مەجەزىم ئۆزگەردى. كېيىن... نېمە دەپ چۈشەندۈرسەم بولار؟ گويا نېمىدۇر بىر نەرسە ماڭا: «قورقۇنچلۇق بىر كىرىزىس سېنى كۈتۈپ تۇرىدۇ» دەۋاتقاندەك تۈيۈلدى. شۇئان: «تەقدىرىمگە شاد - خۇراملىق، ئازاب - ئوقۇبەت پۈتۈلگەن ئوخشايدۇ» دېگەن غەلىتە تۇيغۇدا بولدۇم. قورققىنىمدىن كەينىمگە ئۆرۈلۈپلا زالىدىن چىقىپ كەتمەكچى بولۇپ ماڭدىم. بۇنداق قىلىشىم غۇرۇرۇمنىڭ كۈچلۈكلۈكىدىن ئەمەس، ئەكسىچە قورقۇنچاقلىقىمدىن ئىدى. زالىدىن قېچىپ چىقىپ كەتمەكچى بولغىنىمدىن تولىمۇ خىجىل بولدۇم.

— غۇرۇر بىلەن قورقۇنچ ئەمەلىيەتتە بىر نەرسە، بازىل. غۇرۇر قورقۇنچاقلىقنىڭ قالقىنى، خالاس.

— نېمە دەيدىغانسىز ھاررى، سىزنى بۇنداق دەيدۇ دەپ پەقەت ئويلىمايتىمەن. نېمىلا بولسۇن، مەيلى نېمە مەقسەت - مۇددىئادا چىقىپ كەتمەكچى بولاي - بەلكىم بۇ تەكەببۇرلۇقىمدىن بولسا كېرەك، ئىلگىرى تولىمۇ تەكەببۇر ئىدىم - ئىشك ئالدىغا كېلىشىمگە، براندون خانىم بىلەن دوقۇرۇشۇپ قالدىم. «بۇنچە بالدۇر تىكىۋەتمەيدىغانسىز، خالۋارد ئەپەندى؟» دېدى ئۇ چىرقىراق ئاۋازدا. ئۇنىڭ ئاۋازى تولىمۇ غەلىتە چىقاتتى. بۇنى سىزمۇ بىلىدىغانسىز، ھېنرى؟

— بىلىمەن، ئۇنىڭ ھەممە تەرىپى گويا تونىنىڭ ئۆزىلا. ئاۋازى تولىمۇ سەت چىقىدۇ، - لورد ھېنرى شۇنداق دېگىنىچە ئىنچىكە، ئۇزۇن بارماقلىرىدا دەستارگۈلنىڭ بەرگىلىرىنى تىتىپ پارچە - پارچە قىلىۋەتتى.

— ئۇ مېنى زادىلا قويۇپ بەرمىدى. مېنى ئوردا ئاقسۆڭەكلىرى ۋە مەيدىسىگە توشقۇچە ئوردىن تاقىۋالغان يۇقىرى دەرىجىلىك ئەمەلدارلارنىڭ ئالدىغا باشلاپ باردى. ئۇلارنىڭ ئارىسىدا يەنە بېشىغا غايەت يوغان بېزەكلەرنى تاقىۋالغان، قۇش بۇرۇن مومايىلارمۇ بار ئىدى. براندون خانىم مېنى ئۇلارغا ئەڭ يېقىن دوستۇم دەپ تونۇشتۇردى، بىز بىر قېتىملا كۆرۈشكەن بولساقمۇ، لېكىن ئۇ ھە دېسىلا مېنى داڭلىق شەخس دەپ ماختايتتى. بىر پارچە رەسىمىم ھەقىقەتەن چوڭ شان - شەرەپلەرگە ئېرىشىپ، بۇ توغرىلۇق بەزى كىچىك گېزىتلەردە خېلى كۆپ ئوبزورلار يېزىلغان — بۇ، 19 - ئەسىردىكى ئۆلمەس سەنئەت ئەسەرلىرىنى ئۆلچەيدىغان ئۆلچەم ئىدى. توساتتىن مېنى چەكسىز ھاياجانغا سالغان ھېلىقى جەلىپكار يىگىتنىڭ ئۇدۇلۇمدا تۇرغانلىقىنى سېزىپ قالدىم. ئارىلىقىمىز بەكلا يېقىن ئىدى، بىر - بىرىمىزگە تېگىشىپ كەتكىلى تاسلا قالدۇق. كۆزلىرىمىز يەنە ئۇچراشتى. ھودۇقۇپ كەتكەن بولسام كېرەك، براندون خانىمدىن ئۇنى ماڭا تونۇشتۇرۇپ قويۇشىنى ئۆتۈندۈم. شۇ چاغدىكى ھالىتىمنى ھودۇقۇش دەپ كەتكىلىمۇ بولمايتتى، مەندىن باشقا ئادەم بولسىمۇ شۇنداق قىلغان بولاتتى. «باشقىلار تونۇشتۇرمىسىمۇ ئىككىمىزنىڭ ھامىنى پاراڭلىشىدىغانلىقىمىزغا ئىشىنەتتىم» دېدى دوريان كېيىن ماڭا. ئىككىمىزنىڭ تونۇشۇپ قېلىشىمىزنىڭ پېشانىمىزگە پۈتۈلگەنلىكىنى ئۇمۇ ھېس قىلىتتىكەن.

— براندون خانىم ئۇ يىگىتنى قانداق تونۇشتۇردى؟ — سورىدى لورد ھېنرى، — ئۇ مېھمانلارنى تېز - تېز تونۇشتۇرۇشقا ئامراق ئىدى. ھېلىمۇ ئېسىمدە، بىر قېتىم ئۇ مېنى مەيدىسىگە توشقۇچە ئوردىن تاقىغان، يۈزلىرى پوكاندەك قىزارغان، مېجەزى چۇس بىر مويىسىپىتقا تونۇشتۇرۇپ قويماقچى بولدى. مويىسىپىتنىڭ يېنىغا كېتىۋاتقان ئارىلىقتا، ئۇ قۇلىقىمغا شۇنداقلاپ مويىسىپىتنىڭ بىر مۇنچە يامان گېپىنى

قىلىپ ئۆلگۈردى. ئۇنىڭ بۇ گېپىنى زالىدىكىلەر ئاڭلاپ قالدى. شۇئان زالىدىن چىقىپ كەتتىم. باشقىلار بىلەن ئۆزۈم ئىختىيارىي تونۇشۇشنى خالايتتىم. براندون خانىم مېھمانلىرىغا خۇددى كىمئارتۇق قىلىپ سېتىش سودىگىرى ماللىرىغا مۇئامىلە قىلغاندەك پوزىتسىيە تۇتىدۇ. مېھمانلار بار يەردە تولا كۈتۈلۈپ كىشىنى بىزار قىلىدۇ، سىز قىزىقىدىغان ئىشلارنى زادىلا تىلغا ئالمايدۇ.

— بىچارە براندون خانىمنى بەك ئەيىبلەپ كېتىۋاتىسىز جۇمۇ ھاررى! — دېدى بازىل خالۋارد تولىمۇ روھسىز قىياپەتتە.

— ئۇ سالون ئاچمەن دەپ جار سېلىپ يۈرگەن، ئاران رېستوران ئاچالدى. سىز مېنى ئۇنىڭغا ھۆرمەتسىزلىك قىلدىڭىز دېمەكچىمۇ؟ ئېيتىڭىز، ئۇ دورىيان گىربى توغرىلىق نېمە دېدى؟ — «ھەي، تولىمۇ جەلىپكار يىگىت - دە، بۇ. ئۇنىڭ بىچارە ئاپىسى بىلەن جانجىگەر دوستلاردىن ئىدۇق. ئۇنىڭ نېمە ئىش قىلىدىغانلىقى ئېسىمدە قالماپتۇ، ھېچ ئىش قىلمايتتىغۇ دەيمەن. ھە توغرا، پىئاننومۇ، ئىسكىرىپكىمۇ ئىشقىلىپ بىر نەرسىنى چالاتتى» دېگەندەك گەپلەرنى قىلىدىغۇ دەيمەن. گىربى ئىككىمىز بۇ گەپتىن ئىختىيارسىز كۈلۈشۈپ كەتتۇق. شۇنداق قىلىپ بىز يېقىن دوستلاردىن بولۇپ قالدۇق.

— دوستلۇق ئۈچۈن كۈلكە ئەڭ ياخشى باشلىنىش ھەم ئەڭ ياخشى ئاخىرلىشىش، — ھېنرى شۇنداق دېگەچ، دەستارگۈلدەن يەنە بىرنى ئۆزدى.

بازىل خالۋارد بېشىنى چايقىدى:

— دوستلۇقنىڭ قانداق بولىدىغانلىقىنى چۈشەنمەيدىكەنسەز، ھاررى، — پىچىرلىدى ئۇ، — ھەممىلا ئادەمگە يېقىنچىلىق قىلىدىكەنسەز، بۇ سىزنىڭ ھەممە كىشىگە پەرۋاسىز مۇئامىلە قىلىدىغىنىڭىزنى چۈشەندۈرىدۇ.

— بۇ گېپىڭىز ئادىل بولمىدى! — دېدى لورد ھېنرى ۋە

شىلەپسىنى كەينىگە ئىتتىرىپ قويۇپ، كۆكتىكى بۇلۇتلارغا نەزىرىنى ئاغدۇردى، توپ - توپ بۇلۇتلار زۇمرەتتەك كۆپكۈك ئاسماندا گويا نۇرلۇق ئاق شايدەك لەيلەپ يۈرەتتى، — بۇ گېپىڭىز راستتىنلا ئادىل بولمىدى. مەن كىشىلەرگە پەرقلىق مۇئامىلە قىلىمەن. سۇمباتلىق كىشىلەرنى دوست تۇتمەن، پەزىلەتلىك كىشىلەرنى تونۇش دەپ بىلىمەن، ئەقىللىق كىشىلەرنى دۈشمىنىم دەپ ھېسابلايمەن. دۈشمەنگە مۇئامىلە قىلىشتا ھەرقانچە ئېھتىياتچان بولسىڭىزمۇ ئارتۇقلۇق قىلمايدۇ. دۈشمەنلىرىمنىڭ ئارىسىدا ھاماقەتتىن بىرىمۇ يوق. ئۇلار بەك ئەقىللىق، شۇڭا مېنى ھۆرمەتلەيدۇ. بەك شۆھرەتپەرەسمىكەنمەن؟ مەن شۇنداق قارايمەن.

— مېنىڭچىمۇ شۇنداق ھاررى. گېپىڭىزچە، مەن تونۇشىڭىز قاتارىغا كىرىدىكەنمەن - دە.

— قەدىرلىك بازىل، سىز پەقەت مېنىڭ تونۇشۇملا ئەمەس.

— دوستىڭىزمۇ ئەمەسقۇ دەيمەن. ئەمەسمە مېنى

قېرىندىشىڭىزدەك كۆرىدىكەنسۇز - دە؟

— نېمە؟ قېرىندىشىم دەمسۇز؟ مېنىڭ قېرىنداش بىلەن تازا

خۇشۇم يوق. ئاكام ھېچ ئۆلمەستە قالدى. ئىنىلىرىمۇ ھە دېسىلا ئۇنىڭ ئۆلۈمىنى تىلەيدۇ.

— ھاررى! — دېدى بازىل خالۋارد قوشۇمىسىنى تۈرۈپ.

— قەدىرلىكىم، مۇنداقلا دەپ قويدۇم. لېكىن، مەن

تۇغقانلىرىمدىن ھەقىقەتەن بىزار. ئەنگىلىيىدىكى دېموكراتىك

زاتلار ئاتالمىش يۇقىرى تەبىقىدىكىلەرنىڭ يامان ئادەتلىرىگە

چىش - تىرىنقىغىچە ئوچ. مەن بولسام ئۇلارغا ھېسداشلىق

قىلىمەن. ئاۋام ھاراقكەشلىك، ھاماقەتلىك، ئۆرپ - ئادەتنى

بۇزۇشنى ئۆزلىرىنىڭ ئالاھىدە ئىمتىيازى دەپ قارايدۇ،

ئارىمىزدىن بىرىمىز شۇنداق ئىشنى قىلىپ باقايلى قېنى،

ئۇلارنىڭ ئالاھىدە ئىمتىيازىغا تاجاۋۇز قىلغان بولىمىز. بىچارە

سوسۋارك نىكاھتىن ئاجراشماقچى بولۇپ سوتخانغا كىرگەندە،